

Zeki Cemal, "Memleketimizde Amele Hareket-
lerini Tarihî," Meslek (Sene: 1, Sayı 21,
5 Mayıs 1925 Salı) s. 11

MK 1956 sc 89

Amele hareketlerinde ele başı. III.

Türkiye Sosyalist Fırkası, 1335 Senesi Temmuz-
unun (20) nei günü İstanbul'da toplanan
kongrede "Nizamnamesini" tanzim ve kabul etmiştir.

M 1. "Fırkanın unvanı (T.S.F.) olup müessesî
erveli Hüseyin Hilmi arkadaş fırkanın
lâyenazlı ve daimî reisidir."

III. Mesrutiyetten ervel İzmir'de ervel taharri
memuru (aynca hususî haftalık yaparmış!)
İzmir'de Baba Terfik'le tanışmış. Sokadım tanışmış.

Babası ölünc, kendisine kalan İstanbul'daki
erveli 800 liraya satmış. Taharri memur-
luğundan istifâ etmiştir.

İstanbul'da para yerken Romanya'ya seyahat. 20
Bükreşte oteldüden bir sosyalist müma-
yisi seyretnmiş. [Kırmızı Gömlekler]
Otel sahibesi madamdan bilgi almış.

İstanbul'da Baba Terfik'le münasebet ve İştirak.
Makaleleri BT yazar III imzalamış.

Ahmet Samim Özel Sayısı (İştirak.) kapatılmış.

Hilmi Bileceğe nefy.

Orada menfi bulunan malûm Seyyidülislâm

Mustafa Sabri hocaya dost olmuşlar.

Mütarekede birlikte İstanbulu seyahatler.

«İhtilâflılar»

İstanbul'da İhtilâflıların mağdur ettiği
"büyük bir adam" olduğu ismi kendisine
Çatalca mütasarrıflığını teklif etmişler.
Reddetmiş.

Dr. Refik Nevzat İstanbul'a gelince ve
birlikte TSF nizamnamesini yapmışlar.
I'inci madde yüzünden satışta ayrılmışlar.

İşgal —

{ Mustafa Sabri Hoca (Seyrülislâm)
Ali Rıza Paşa (Dahiliye Nazırı)
"kendisini fevkalâde seven"

Nizamnamenin bîlâ tahtlât heyeti vâkelâdan
tasdikini tevlâ etmişler.

Zeki Cemal, "Memleketimizde Amele Hareketleri Tarihi", Meslek (Sene: 1, Sayı: 22, 12 Mayıs 1925 Salı) s. 14-15

MK 1956 se 89

Kasmpasa Seyri'sefarın fabrikası ameleleri arasında bir
harin sandığı,
Yedikule'deki debbağhanı ameleleri arasında
toplanma,
Anadolu Simendüfer ameleleri ve mihnovları cemiyeti
...

→ T.S.F. [i.e., H.H.] bunlara yanadı.

Metin "Muaddel Nizamname Suretidir"
T.S.F.'nin Nizamnamesi Dahilidir.

İşbu nizamname dahilî 1335 senesi Temmuzun 20'inci
günü İstanbul'da inikad eden kongrede tanzım ve kabul
edilmiştir.

Sosyalist Fırkasının Meclisi Mebusandaki mebusları
diğer firkalar mebuslarına karşı bir heyeti mütehalide
halinde bulunacaklardır. Bu heyeti mütehalide (Sermaye-
daran) sınıfının her türlü tabak kömürü hükümete karşı
protesto ve bütçenin bilevünk tahsisatı mesturesini
red edecektir. Sosyalist mebuslar, fırkasının izni olma-
dan müstakilen bir göva teşebbüsatı, teşvikiye ve hususi-
yede bulunamazlar. Meclisi Mebusan'da heyeti mütehalide,
İssilerin hukuk ve hürriyeti teşvikiyelerini ve amele

s. 14

s. 15

hayatını bir hali müreffehiyete isal edecek ve aynı zamanda / mücadelatı sınıfı teşkil edecek olan slahatın merkezi fiile çıkmasına hasrı mesai edeceklerdir. Her mebus gerek memleket dahilinde ki efalinde, gerek propaganda içerisinde, hasrı sosyalizme ait her türlü harekâtında fırkanın kararlarına tabi olacaklardır.

! deriyor!

Renanga Muhaciri

1- Fırkanın unvanı (Türkiye Sosyalist Fırkası) alınıp müessesisi evvelî Hüseyin Hâlini arkadaş fırkanın lâyanatı ve dâirini temsil eder.

2- Fırkanın siyaset ve umûmîyatı vumûniyesi-nin taanzını ve tedviri hususu ve bundan emî-tervellid mesûliyet her sene müddet ism doğrudan doğruya fırka müessesilerine aittir. İsmu esasile sube teşkilatına ait mebhasın ikinci maddesi sube vezâifine ait mebhasın besmîi maddesi dahi yine her sene müddet ism kabul edilmiştir. Ve bu müddet esnasında tuzkat edecek olan kongrelerin dâirei tetkik ve tedbirinden berisdir.

3- Bundan gayri hususatın tebdil ve tedli selâhiyeti yalnız kongreye aittir ve sadır. [mühtemel deravısı var...]

Programı

1-13 / 1-12 / 1-4.

Fırkaya dâhil ism serait [4]

Nizamnamei Dahli Ahkâmından Müstahredir.

*

Sube Teşkilatı [1] 5 kişi + izmit Akademi yarısı merkez

Zeki Cemal, "Memleketimizde
Amele Hareketleri Tarihi," Meslek
7 Mayıs 1925, Yıl 1, Sayı 22, s. 10.

(Hüsnü Romanya uhacisi)

Çapanoğlu s. 83 1956 SC 89

5-10 gün sonra Kasımpasa tersane fabrikası
amelesi arasında grev başlandı. Yine Sos. Fırkasına
(yani, Holmi arkadaşları) gelmişler. [Ameleler grev
lebesini bölünmüyorlar mı?] Tevün sandığında
evvelce briket para kullanılmış. 400 lira kalınca
grev 13 si lehinne sonuçlanmış. Bu ameleler de
partiyeye katılmış.

Hilmi önem kazanmış, büyük mahafile görip
çıkmağa başlamış. Hürriyet ve İtilaf müessesesi
[Mustafa Sabri Efendi'nin tavassutuyla.] ile müva-
sebat. H.Ş.İ. Sadık beyden bir tavsiye mektubu;
İngilizlere ["Delî delîdür ama sosyalistlikten
falan anlamaz. Kendisinden de çok istifade edöler."]
şey yazıyor. İng. Miralayına götürüyor. İngilizden de
bir kağıt ~~gönderiyor~~ İstanbul'da hareket serbestliği.
(O zamana kadar İtilaf kuvvetleri engelleyici idler.)
"bilümüm şirketler amelesi arasında propaganda".

Tramvay amelesinden vatman Kerem efendi;
Hilmiye gelmiş. Tramvay amelesi teşkilatı!
"Vatman İttihadi Cemiyeti" namıyla bir Cemiyet
Azami 50kr. yevmiye, tatil yok; Sabah 6'dan
gece yarısına 13 saatları.

Miralay (İng.) Maksol'ün nezdinde şikâyet.
Kumpanya murakhasının yalvar. Maksol'ün
asgari 1 lira yevmiye emri — derlemeyince
amelelerin ilk grevi. 10 Mayıs 1336

Zeki Cemal, "Memleketimizde Amele Hareketleri Tarihi", ^{III} Meslek (Sene:1, Sayı 24, 26 Mayıs 1925 Salı) s. 9-10

MK 1956 SET 89

"Sosyalist Fırkası resmi bile fırka nizamnamesi, Me programının samimiyetine emniyet değildi." Çünkü ihtimalla bunları hükümete tetkiksiz tasdik ettirmiş! (Garip bir mütalaa.)

İlk grevler.

Partinin 50 azası bile yoktu.

"Kahıncı ve debbagane fabrikalarındaki [90] amele kendi kendilerine bîhâ sebep grev ilan ederek Sosyalist fırkasına ittîca ettiler."

Hölmî meçhul bir kaynaktan [Komünistler'den devdünü - yazar kabul etmiyor: "Hölmî arkadaş son zamanlara kadar, hatta sosyalist fırkasının en kudretli zamanında bile Komünistliğe hâdim bir hareketle bulunmuştu."] 800 altın lira bulmuş, Veli efendi sayarında ameleyi pîlâv zerde ile beslemiş. 10 gün sonra grev muvaffak olmuş. Müzakereler müsbet neticelenmiş. Parti 90 yeni aza ve prestij kazanmış.

İstanbul ameleleri arasında sermayedar sınıfa karşı bir hareket yapmak arzusu galebe salıyor.

Zeki Cemal, "Memleketimizde Amele Hareketleri Tarihi ~~V~~ ^{IV}", "Meslek" (Sene = 1, Sayı 25, 2 Haziran 1925 Salı) s. 9

MK 1956 sc 89

Hüseyin Hilmi (Sosyalist Fırkası Reisi)
Kenan (Vatman İttihadı Murahhası)

10 Mayıs 1336'da Tömrey Kumpanyasının
Sızli - Besiktas - Aksaray depolarında grev!
50 kr. - 18 saat! O gün hemen

Kumpanya amelelerin metalbunisi (derhal
13'e basılması) şartıyla kabul edeceğini söyledi.
Amele murahhasları estesi gün 13 baze
yapılmasını kabul ettiler. Dört gün müza-
kere [Tünel'deki Kumpanya binasında] yapıldı.
Hilmi ve arkadaşları [Kenan?] Kumpanya
talepleri reddettiler.

İkinci grev: 15 Mayıs 1336'da kararlaştırıldı.
- Damat Ferit Hilmi'yi çağdırttı. Daulayrice
hakkı bulmuş. Kumpanya ve amele murah-
haslarını Baltaliman'ındaki yalısına davet
ettiler. Müzakere =

D. Ferit namına polis müdürü ~~Mösyö~~ Hasan Tahsin,
Hilmi X Mösyö Hanzel + Mösyö Kifnar.

Tarifeye % 20 zam. Asgari yevmiye 100 kr.

- Haftada bir gün tatil, gece 13i 18im % 25 zam,
asgari yevmiye 100 kr. 9 saatlik 13 güv. + Fazlası % 125.

İş kazaları, hastalıklar ismi v.s. tedbir & yardım.

İhtiyat ve muavenet sandığı (Kumpanya tarafından)

Bunları Kumpanya kabul edince 18 Mayıs'ta aneşe işe başladı.

Hilmi ve Sosyalist F. seviyesinde büyük bir reklam. > aza kaydının arttırılması! ^{günde yüzlerce.}

Drvan yolunda konak = Firka merkezi, umumiye,

~~İkinci~~ Fotomobil (Rers bey ismi!) - Sosyalist F. armalı bayrak. Büyük bir itibar.

(Bağlıkların denemek ismi ayınlar.

Taksimde bir arabaya kalı al gel deunt.
(vatanına)

Yarın saat bütün arabalar ardarda dizilunt.

Sermayedarlar, Hilminin nüfuzundan korkmuşlar

Sirketi Hayriye, Tramvay, Halis idaresi büyük memurlar Sosyalist partiyeye aza kaydolunt.

Duhuliyeye teberriatları *

Sirketi Hayriye idaresi müdürü Ali bey 50 ltra kaydtıye vârmış.

(SF azalarıyla iyi gestuneyen ağıl edilecek)

Bolhassa Tramvay Sirketi memurlarına S.F. na aza olmalarını temenni etunt. Jile (Mösyö) İhtime müdürü bile aza olunt.

Sıratlı terakki.

Firka binasında Kırmızı bayrak!
İlçelamıyos.